

Ook zo'n Vlaamse tongval in een vreemde taal? Copy-paste!

Meer dan de helft van de Europeanen geeft aan meertalig te zijn. In België liggen de cijfers bijna een kwart boven dit gemiddelde en spreekt een substantieel deel van de Belgen ook een derde (50%) of zelfs vierde (27%) taal. Afgezien van de officiële landstalen, blijkt net zoals in de rest van Europa vooral Engels het meest gekend. Ondanks deze veelbelovende cijfers, zijn voorbeelden van *steenkolenengels* of *Dunglish* alomtegenwoordig. Naast veelgemaakte fouten in grammatica en woordgebruik – met welbekende voorbeelden als “make that the cat wise” of “I have hunger” – blijkt ook het verwerven van een goede Engelstalige uitspraak niet vanzelfsprekend. Onderzoek toont aan dat de Guga Baúls onder ons wel eens een streepje voor zouden kunnen hebben bij het kwijtspelen van de Vlaamse tongval. Naast de hoge amusementswaarde, blijkt het goed kunnen nabootsen van klanken namelijk ook gelinkt aan een minder uitgesproken buitenlands accent bij het spreken van een vreemde taal.

Doe joe spiek Dutsj?

Dat een goede Engelstalige uitspraak niet voor iedereen lijkt weggelegd, kan u vast beamen op basis van allerlei persoonlijke ervaringen. Onderzoek bevestigt dat mensen heel wat verschillen in hoe goed ze moedertaalsprekers van een vreemde taal (zoals Amerikanen of Britten voor Engels) kunnen evenaren. Hoewel een aanzienlijk deel van deze verschillen verklaard kan worden door de diversiteit in leeromstandigheden (bv. de leeftijd waarop men de taal verwierf, de gelijkenis met de moedertaal, de kwaliteit van de spraak waar men voornamelijk mee in contact komt, ...), bestaan er ook heel wat verschillen tussen individuen met een gelijkaardige achtergrond. Om ook die verscheidenheid in sterkte van buitenlands accent te kunnen verklaren, verwijzen sommige onderzoekers naar factoren eigen aan de spreker zélf, of meer bepaald een intrinsiek “talent” voor het nabootsen en realiseren van (vreemde) klanken. Ondersteuning voor zo'n talent werd zelfs gevonden op het niveau van de hersenen, waar er zowel functionele als anatomische verschillen zijn tussen de hersenen van “getalenteerde” en “minder getalenteerde” vreemde taal sprekers (nl. minder activatie en meer grijze stof in fronto-pariëtale regio's bij individuen met een goede uitspraak in vreemde talen).

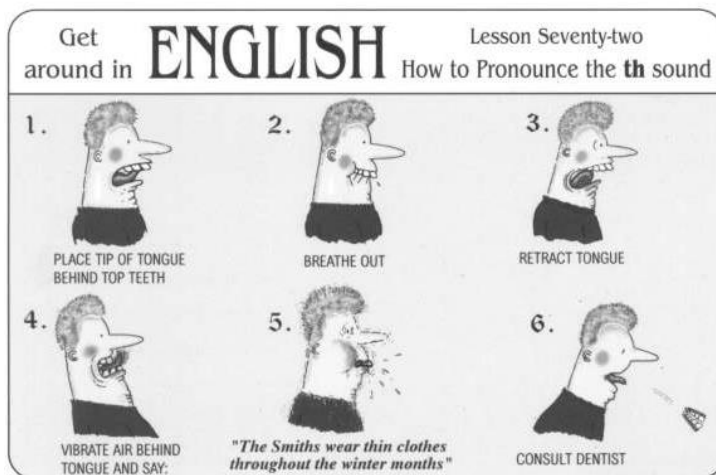
Spreken is zilver, imiteren is goud.

Dat goede imitators ook beter in staat zijn om zich de klanken van een vreemde taal eigen te maken, valt intuïtief goed te rijmen met hun vermogen om klanken na te bootsen. Zo zouden ze hun vaardigheden kunnen inzetten om moedertaalsprekers te kopiëren wanneer ze zelf in deze taal spreken. Anderzijds kan het echter ook zijn dat de geobserveerde link tussen imitatie en accent ietwat minder direct is, en berust op de verschillende vaardigheden die bijdragen tot een goede imitatie. Een goede imitatie vereist namelijk een keten van verschillende cognitieve processen. Zo moet een goede imitator de verscheidenheid aan klanken accuraat kunnen waarnemen (perceptueel vermogen), deze akoestische informatie tijdelijk kunnen bijhouden in het geheugen (fonologisch werkgeheugen), om dan uiteindelijk de eigen spraakorganen in overeenstemming te brengen met deze informatie (articulatorisch vermogen).

Hoewel elk van de drie genoemde vaardigheden reeds in verband is gebracht met uitspraak in een vreemde taal, doen tegenstrijdige onderzoeksresultaten vermoeden dat de rol van deze processen eerder beperkt is. Een andere mogelijke interpretatie is echter dat elk van deze processen wel degelijk een belangrijke rol speelt, maar dat het verwerven van een goede uitspraak berust op de *combinatie* van deze vaardigheden. Zo zou het beheersen van een deel van deze puzzel (bv. het waarnemen van subtiele verschillen tussen klanken, maar deze kennis niet kunnen gebruiken in de eigen spraakproductie) een *vereiste* maar *onvoldoende* voorwaarde zijn op de weg naar een accentloze uitspraak. Dat goede imitators ook getalenteerd blijken te zijn in het spreken van een vreemde taal, zou dan te wijten zijn aan het feit dat ze elk van deze vaardigheden onder de knie hebben.

Nieuw onderzoek!

In een lopende studie aan het Donders Centre for Cognition (DCC) in Nijmegen trachten we meer inzicht te krijgen in de rol van imitatievaardigheden in het verwerven van een goede uitspraak in de tweede taal. Uitspraak in deze tweede taal (Engels) zal worden geëvalueerd aan de hand van akoestische analyses van specifieke klanken (zoals de “th” in “those”, die vele Nederlandstaligen uitspreken als de “d” in “dose”) en beoordelingen door moedertaalsprekers. In deze studie focussen we niet enkel op expliciete imitatie, maar ook op hoe participanten spontaan (en onbewust) geneigd zijn anderen te imiteren. Door bovendien ook een onderscheid te maken tussen imitatie in een voor hen compleet onbekende taal (Baskisch) en imitatie in de eigen moedertaal (Nederlands), als ook tussen directe imitatie en imitatie uit het langetermijngeheugen, trachten we het veelomvattende begrip “imitatie” te ontwarren in zijn deelaspecten. Op die manier hopen we te achterhalen wat nu net de relatie tussen imitatievaardigheden en tweede taal accent drijft. Stay tuned!

Referenties

Jilka, M. (2009). Talent and proficiency in language. In G. Dogil, & S. M. Reiterer, Language Talent and Brain Activity. Germany: Mouton De Gruyter

Reiterer, S. M., Hu, X., Erb, M., Rota, G., Nardo, D., Grodd, W., . . . Ackermann, H. (2011). Individual differences in audio-vocal speech imitation aptitude in late bilinguals: functional neuro-imaging and brain morphology. *Frontiers in psychology*, 2, 271.